

Грехов Владислав Анатолійович

Аспірант кафедри публічної політики

Навчально-наукового інституту публічного управління
та державної служби

Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

ОСВІТА ЯК МЕХАНІЗМ ВИРІШЕННЯ СУСПІЛЬНО- ЦІННІСНИХ КОНФЛІКТІВ

Визнання та виокремлення духовних цінностей, зокрема освіти, було закладено ще в ідеях давньогрецьких філософів: Демокріт, Сократ, Геракліт, Платон, Арістотель. В сучасному світі освіта є базовою і загальнолюдською цінністю для цивілізованого суспільства. На необхідність забезпечення всеохоплюючої, справедливої та якісної освіти акцентується увага у Концепції сталого розвитку ООН, вбачаючи в якісній освіті основу для подальшого гармонійного розвитку світової спільноти [1].

Представники різних етнічних груп сприймають аксіологічну роль освіти як елемент своєї самоідентичності, подібно до можливості політичного представництва. Саме тому в більшості країн світу право на освіту конституційно закріплене. Не виключенням є і конституція України, так 54 стаття конституції каже: «Повна загальна середня освіта є обов'язковою. Держава забезпечує доступність і безоплатність дошкільної, повної загальної середньої, професійно-технічної, вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах; розвиток дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної, вищої і післядипломної освіти, різних форм навчання; надання державних стипендій та пільг учням і студентам. Громадяни мають право безоплатно здобути вищу освіту в державних і комунальних навчальних закладах на конкурсній основі. Громадянам, які належать до національних меншин, відповідно до закону гарантується право на навчання рідною мовою чи на вивчення рідної мови у державних і комунальних навчальних закладах або через національні культурні товариства.» [2]. Важливо зазначити, що на рівні головного державного документу підкреслюється необхідність здобуття освіти представниками національних меншин у державних і комунальних навчальних закладах саме рідною мовою.

Освіта важлива не тільки як цінність, але й як інструмент формування національної системи ціннісних орієнтирів, оскільки вона надає можливості для здобуття знань, досвіду та уявлень про світ, що оточує людину. Знання та досвід, які отримує людина в процесі навчання допомагають їй розуміти своє місце у світі, формулювати свої цілі та значущість різних аспектів життя.

м. Одеса, 23 березня 2023 р.

Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Трансформація українського суспільства в цифрову еру»

Оксана Новосад наступним чином характеризує роль освіти: «Вища цінність освіти і її вища мета – формування менталітету особистості і соціуму. Менталітет – квінтесенція культури, в ньому поєднуються глибинні основи сприймання світу, світогляд і поведінка людини. Він визначає конкретні вчинки людей, їх ставлення до різних аспектів функціонування суспільства» [3, с. 225].

З огляду на значну кількість викликів, що стоять перед українською державою в умовах війни і післявоєнного періоду та аналізуючи ситуацію в Україні в контексті теорії суспільного конфлікту, варто зауважити, що освіта може стати дієвим інструментом управління і розв'язання суспільно-ціннісних конфліктів і фундаментом для подальшого інституційного розвитку держави.

Так, Міністерство освіти і науки України у червні 2022 року затвердило «Концепцію національно-патріотичного виховання в системі освіти України» у якій містяться заходи, спрямовані на національно-патріотичного виховання в системі освіти України до 2025 року. Необхідність затвердження такої концепції полягає в тому, що в умовах агресивної війни, які розпочав російський загарбник, виникає нагальна потреба здійснення системних заходів, спрямованих на посилення національно-патріотичного виховання дітей та молоді на основі національних та європейських, цінностей [4]. У цій концепції основними складовими є громадянсько-патріотичне, духовно-моральне, військово-патріотичне та екологічне виховання, що базуються на загально цивілізаційних ціннісних засадах.

Враховуючи, що державна політика має на меті досягнення стабільності багатонаціонального українського суспільства через урахування ціннісних потреб, розв'язання суспільно-ціннісних конфліктів та формування загальнодержавного культурно-ціннісного виміру. Аксіологічна роль освіти та її потенціал, як інструменту формування суспільних цінностей, має стати одним з ключових механізмів у досягнення цілей та задач у цій сфері.

Список використаних джерел

1. Цілі сталого розвитку 2016-2030 року ООН. <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>
2. Конституція України. Ст. 53. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
3. Новосад О. В. Освіта як вища цінність людини і суспільства / О. В. Новосад // Управління в освіті : зб. матеріалів V Міжнар. наук.- практ. конф. (Львів, 14–16 квіт. 2011 р.). – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2011. – С. 225–227.
4. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України, затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України 06 червня 2022 року № 527. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text>